

Waarom niet verzending per post?

mr. Mirjam Freudenthal
senior docent-onderzoeker Molengraaff
Instituut Utrecht

De betekening via de verzendende en ontvangende instanties geschiedt nog altijd niet zo snel als de Europese Commissie wil. Voordat de verweerder in hoger beroep of cassatie kennisneemt van de dagvaarding kunnen er nog steeds meerdere maanden verstrijken. Daarom nu aandacht voor de verzending per post, dat een goed, snel, goedkoop en zeker alternatief is. De lidstaten stellen hieraan helaas verschillende voorwaarden, maar Mirjam Freudenthal biedt een schema dat duidelijk maakt welke die voorwaarden zijn.

Ruim anderhalf jaar na de inwerkingtreding van de Europese Betekenningsverordening heeft de Hoge Raad voor het eerst uitspraak gedaan in een zaak waarop de verordening van toepassing is. Het betreft de problematiek van de betekening van een cassatiedagvaarding aan het kantoor van de procureur in de vorige instantie.¹

In deze zaak wordt de cassatiedagvaarding krachtens art. 63 lid 1 Rv aan het kantooradres van de procureur in de vorige instantie uitgebracht, maar in cassatie blijkt niet dat de Belgische verweerder tevens met inachtneming van de voorschriften van de verordening is opgeroepen. Ten aanzien van het verzoek tot verstekverlening overweegt de Hoge Raad dat een betekening aan een buitenlandse verweerder krachtens art. 63 lid 1 Rv voor verweerders binnen de EU niet in de plaats kan komen van een betekening conform de verordening.² De betekening aan het kantooradres van de procureur in de vorige instantie stelt voor de eiser slechts vast of de betekening naar Nederlands recht binnen de vastgestelde termijn heeft plaatsgevonden (art. 9 lid 2 BetVo jo. art. 56 lid 3 Rv). Om aan de vereisten van de verordening te voldoen dient deze betekening daarnaast, naar de mening van de Hoge Raad, vergezeld te gaan of binnen een korte termijn te worden gevolgd door verzending van het desbetreffende stuk aan een ontvangende instantie als bedoeld in art. 2 lid 2 BetVo ter betekening aan de betrokkene (art. 56 lid 2 Rv).³

De uitspraak van de Hoge Raad is in zoverre niet verrassend dat vastgesteld wordt dat een betekening aan het kantooradres van de procu-

reur in de vorige instantie geen geldige betekening conform de verordening is. Immers, een betekening is slechts geldig indien deze overeenkomstig het recht van de aangezochte lidstaat is verricht, dus de lidstaat waar de geadresseerde zijn gewone woon- of werkelijke verblijfplaats heeft (art. 9 lid 1 BetVo). De vraag is echter of het gestelde vereiste dat het stuk binnen een korte termijn aan de ontvangende instantie verstuurd moet worden, wel voldoende is om aan de voorschriften van de verorde-

ART. 56 LID 2 EN LID 3 Rv

Ter uitvoering van art. 9 van de verordening is art. 56 Rv ingevoerd. Art. 56 lid 1 Rv bepaalt dat betekening ten aanzien van een persoon die geen bekende woonplaats of werkelijk verblijf in Nederland heeft, maar wel in een van de lidstaten van de EU, geschiedt overeenkomstig de leden 2-4 van dit artikel. Lid 2 geeft aan op welke wijze en onder welke voorwaarden de verzending door de verzendende instantie – de deurwaarder – naar de ontvangende instantie

Lidstaten kunnen rechtstreekse betekening per post aan personen op hun grondgebied niet uitsluiten, maar er wel voorwaarden aan verbinden

ning te voldoen en om aldus de rechter de mogelijkheid te bieden verstek te verlenen. De verzending door de deurwaarder van het stuk aan de ontvangende instantie betekent slechts dat er een begin gemaakt is met de uitvoering van de vereisten van betekening conform de verordening. Van een geldige betekening kan op grond van art. 9 lid 1 BetVo pas sprake zijn als de verweerder de dagvaarding ontvangen heeft. Om verstek te kunnen verlenen zal de Nederlandse rechter kennis moeten kunnen nemen van het certificaat betreffende de voltooiing van de betekening of kennisgeving dat de Nederlandse verzendende instantie terugontvangen heeft. Pas dan is voldaan aan het in art. 19 BetVo gestelde vereiste.

ter betekening aan betrokkene plaats moet vinden. Dit art. vervangt de ‘fictieve’ betekening aan het parket zoals geregeld was in art. 4 sub 8° [oud] Rv en thans in het huidige art. 55 Rv, omdat de fictieve betekening geen geldige betekening in de zin van de verordening is. De betekening is pas dan geldig als deze overeenkomstig art. 9 lid 1 BetVo heeft plaatsgevonden, namelijk als betekend of kennisgegeven is overeenkomstig het recht van de aangezochte lidstaat. Hiermee wordt gebroken met het systeem waarbij betekening in Nederland plaatsvindt, ook als het een buitenlandse verweerder betreft. In het systeem van de verordening heeft de verzending in Nederland plaats, maar de betekening zelf in de aangezochte lidstaat.

LAND	ARTIKEL 14 – BETEKENING OF KENNISGEVING PER POST - WIJZE VAN VERZENDING ¹⁷	ARTIKEL 14 –BETEKENING OF KENNISGEVING PER POST - TAAL	ARTIKEL 15 – RECHSTREEKSE BETEKENING OF KENNISGEVING ¹⁸
België	Aangetekend met ontvangstbewijs	Vertaling conform art. 8, ¹⁹ verplicht gebruik van ad hoc formulier, opgesteld door centrale autoriteit	Nee, niet uitgesloten
Duitsland	Aangetekend met ontvangstbewijs	Duits of taal verzendende lidstaat, indien geadresseerde onderdaan van die staat is.	Ja, wel uitgesloten
Finland	Per post met ontvangstbewijs	Vertaling conform art. 8	Niet uitgesloten
Frankrijk	Aangetekend met ontvangstbewijs, tezamen met overzicht van de ontvangen bescheiden, of andere wijze waarbij datum van toezending of overhandiging wordt gegarandeerd naast inhoud van de toezending	Vertaling conform art. 8	Niet uitgesloten
Griekenland	Aangetekend en in ontvangst genomen door geadresseerde, gemachtigde, echtgenoot, kinderen, zusters, broers of ouders	Vertaling conform art. 8	Niet uitgesloten
Ierland	Aangetekend met voorbetaald ontvangstbewijs, via postbedrijf dat niet-bezorgde stukken terugzendt	Vertaling conform art. 8	Niet uitgesloten, mits door sollicitator in Ierland
Italië	Geen specifieke vereisten	Verplicht Italiaanse vertaling toevoegen	Niet uitgesloten, mits door bevoegde overheidambtenaar
Luxemburg	Alleen kennisgeving, geen betekening per post. Voor kennisgeving noodzakelijk aangetekend met ontvangstbewijs	Vertaling conform art. 8	Niet uitgesloten, maar Luxemburgse deurwaarder niet verantwoordelijk voor regelmatigheid van vorm en inhoud van stuk dat hem rechtstreeks wordt toegezonden
Nederland	Aangetekende post	Nederlands of taal die geadresseerde begrijpt	Niet uitgesloten
Oostenrijk	Gebruik van 'internationaal ontvangstbewijs'	Landstaal van geadresseerde, anders kan hij afwijzen. Geadresseerde moet op de hoogte gesteld worden van dit recht om aanvaarding af te wijzen en binnen drie dagen op dit recht beroep doen. (Pb 22 januari 2001, C 151,21, geeft daarvoor model)	Niet uitgesloten
Portugal	Geen voorbehoud	Vertaling conform art. 8	Uitgesloten
Spanje	Via officiële postdienst (Servicio Oficial de Correos) met ontvangstbewijs	Betekenningsformulier moet in Spaans	Niet uitgesloten
V.K.	Per 'first class' post of luchtpost	Vertaling conform art. 8	Alleen in Schotland is rechtstreekse betekening toegestaan, In Engeland, Wales en Noord-Ierland niet
Zweden	Geen bijzondere vereisten	Vertaling conform art. 8	Niet uitgesloten, maar Zweedse autoriteiten zijn niet verplicht tot bijstand

In afwijking van art. 9 lid 1 BetVo bepaalt art. 9 lid 2 dat indien in het kader van een in Nederland in te leiden of aanhangige procedure de betekening of kennisgeving van een stuk binnen een bepaalde termijn moet worden verricht, de datum van betekening ten aanzien van de aanvrager wordt bepaald door het Nederlandse recht. Deze regeling is opgenomen ter bescherming van de aanvrager, omdat het tijdstip van betekening in de aangezochte lidstaat afhankelijk is van handelingen die in de andere lidstaat plaatsvinden waarop de aanvrager geen invloed kan uitoefenen.

Ter uitvoering van deze regeling heeft Nederland, zoals we zagen, in art. 56 lid 3 Rv bepaald dat voor de verzoeker als datum van betekening als bedoeld in art. 9 lid 2 BetVo

geldt de datum van verzending door de deurwaarder als verzendende instantie aan de ontvangende instantie. In lid 3 van art. 56 Rv is bovendien opgenomen dat ook bij de betekening overeenkomstig art. 63 Rv waarbij een appel- of cassatiedagvaarding betekend wordt aan het kantooradres van de advocaat, procureur of deurwaarder in de vorige instantie, ten aanzien van degene op wiens verzoek de betekening geschiedt de datum van de betekening de datum is waarop aan het kantooradres betekend is, mits de deurwaarder een afschrift van de dagvaarding, of een vertaling daarvan in een taal als bedoeld in art. 8 BetVo, aan de ontvangende instantie zendt ter betekening aan betrokkene.

Lid 3 geeft dus twee (verschillende) data waarop de betekening als bedoeld in art. 9 lid 2 BetVo naar Nederlands recht voltooid kan zijn. Ten eerste is dat de datum waarop de verzendende deurwaarder overeenkomstig lid 2 het stuk naar de ontvangende instantie verstuurt, en ten tweede de datum waarop hij betekent aan het kantooradres van de procureur mits hij tevens een afschrift verstuurt aan de ontvangende instantie. De betekening aan het kantoor is dus een geheel overbodige complicatie van de toch al gecompliceerde regeling van art. 9 BetVo, nu verzending aan de ontvangende instantie in beide regelingen – zowel die van art. 9 lid 1 als van art. 9 lid 2 BetVo – noodzakelijk is. De in art. 56 lid 3 Rv gegeven mogelijkheid van betekening aan het adres

van de procureur is dan ook weinig zinvol.

Bovendien heeft Nederland meegedeeld ter aanvulling op art. 9 lid 2 BetVo de regeling niet te beperken tot stukken voor een te starten procedure of aanhangige procedure, maar van toepassing te doen zijn op alle stukken die binnen een bepaalde termijn betekend of verzonden moeten worden.

BETEKENINGSVERORDENING LAAT ALTERNATIEVEN TOE

De verordening kent allereerst de verzending en betekening of kennisgeving van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken via de formele weg van de rechtshulp tussen gedecentraliseerde instanties in de lidstaten (art. 4 t/m 11 BetVo). Deze verzending en betekening of kennisgeving via de gedecentraliseerde instanties worden in de verordening als de meest aangewezen weg beschouwd. Het gebruik van standaardformulieren, de taalregeling, de in art. 9 lid 2 BetVo bepaalde regeling van de datum van betekening en de kostenvergoeding zijn, zo lijkt het, alleen van toepassing op deze wijze van verzenden en betekening.⁴

Twee minder formele wijzen van kennisgeving in de verordening zijn enerzijds de rechtstreekse verzending en betekening of kennisgeving door de bevoegde instanties per post aan personen die zich in een andere lidstaat bevinden (art. 14 BetVo), en anderzijds de mogelijkheid van iedere belanghebbende om gerechtelijke stukken ter betekening of kennisgeving rechtstreeks te verzenden aan deurwaarders, ambtenaren of andere bevoegde personen in de aangezochte lidstaat (art. 15 BetVo).⁵ Systematisch gezien zijn deze twee vormen van rechtstreekse betekening of kennisgeving alternatieven van de formele betekening of kennisgeving. De verordening verbindt geen vereisten aan de rechtstreekse betekening.⁶ De lidstaten kunnen deze betekening per post aan in hun land wonende personen niet uitsluiten. Wel kan elke lidstaat bepalen onder welke voorwaarden de toezending per post krachtens art. 14 BetVo dient te geschieden.

De tweede vorm van rechtstreekse betekening, die krachtens art. 15 BetVo, is een rechtstreeks verzoek van de belanghebbende aan een buitenlandse deurwaarder, ambtenaar of andere bevoegde persoon om te betekenen.⁷ Deze kan wel door de lidstaten geheel worden uitgesloten.⁸

PER POST

Ter vereenvoudiging en versnelling van de betekening binnen de Europese Unie heeft de Europese Commissie van meet af aan het belang van de rechtstreekse betekening per post onderstreept. De versnelling wordt bereikt door de schakel tussen verzendende en ontvangende instantie weg te laten en door een minder formele wijze van betekening, bijvoorbeeld zonder standaardformulieren. Zoals aangegeven mag de betekening of kennisgeving per post niet uitgesloten worden; de lidstaten moeten de betekening of kennisgeving van gerechtelijke stukken via de post op hun grondgebied accepteren.

De verordening regelt alleen de positie van het ontvangende land. Wel kunnen de lidstaten, ter bescherming van de gedaagde, bepalen onder welke voorwaarden de betekening of kennisgeving van gerechtelijke stukken per post op hun grondgebied wordt aanvaard.⁹ De mogelijkheid voor ontvangende lidstaten zelf voorwaarden te verbinden aan de postverzending is een zwak punt van de regeling. Omdat de lidstaten hieraan namelijk zeer verschillend invulling hebben gegeven, is de eenheid en eenvoud van betekening waar de Commissie naar streeft, maar ten dele gerealiseerd.¹⁰

Nederland vereist voor de toezending per post aan personen in Nederland de aangetekende verzending. Het stuk zelf moet in de Nederlandse taal gesteld zijn of in een taal die de geadresseerde begrijpt.¹¹ Deze regeling is dus ruimer dan de taalregeling van art. 8 BetVo die zegt dat het stuk slechts gesteld mag zijn in het Nederlands of in de taal van de verzendende lidstaat indien de geadresseerde deze taal begrijpt.

De verordening regelt niet de mate waarin het verzendende land betekening per post naar een andere lidstaat moet toestaan.¹² De verordening vermeldt daarover slechts dat de rechtstreekse betekening of kennisgeving per post aan personen in een andere lidstaat dient te geschieden door de bevoegde instanties, rechtstreeks aan de betrokkene (bijvoorbeeld de deurwaarder of griffie als verzendende instantie in Nederland). Nederland kent voor het rechtsverkeer de betekening van dagvaardingen via de post niet, zodat art. 14 BetVo voor Nederlandse eisers geen betekenis heeft. Toch is er reden om te veronderstellen dat ook voor Nederland betekening per post in bepaalde

situaties een nuttige aanvulling kan zijn. In het bijzonder kan men daarbij denken aan de betekening van appèldagvaardingen alsook van cassatie- en verzetdagvaardingen, omdat het hier lopende procedures betreft waarin de (adres)gegevens van partijen doorgaans bekend zijn en een dagvaarding niet onverwacht komt.¹³

Benadrukt moet worden dat de verordening alleen van toepassing is als de gedaagde een bekende woon- of verblijfplaats heeft, zodat in hoge mate zekerheid zal bestaan dat het stuk, ook via de post, de gedaagde bereikt. De rechtspraak is vooral in deze gevallen, waarin de termijnen vrij kort zijn, gediend met een snelle rechtstreekse betekening.

NIET UNIFORM, WEL SNEL EN GOEDKOOP

Beschouwen we nogmaals de huidige situatie zoals deze door de Hoge Raad in de besproken zaak geformuleerd is, dan betekent dit dat dagvaardingen in appèl, cassatie of verzet krachtens art. 63 lid 1 jo. 56 lid 3 Rv aan het kantooradres van de advocaat, procureur of deurwaarder in de vorige instantie gedaan kunnen worden, en dat vervolgens, aldus de Hoge Raad, binnen twee weken de deurwaarder ervoor dient te zorgen dat de dagvaarding op grond van art. 56 lid 2 Rv aan de ontvangende instantie wordt verzonden.

Het is van belang te realiseren dat de betekening daarmee niet voltooid is, omdat nog geen betekening of kennisgeving volgens het recht van de aangezochte lidstaat heeft plaatsgevonden. Mijns inziens zou hier de postverzending een goed, snel, goedkoop en zeker alternatief kunnen bieden. De betekening volgens art. 63 lid 1 jo. art. 56 lid 3 Rv blijft daarin gehandhaafd. In plaats van verzending aan de ontvangende instantie zendt de deurwaarder als bevoegde instantie de dagvaarding rechtstreeks, met inachtneming van de door de aangezochte lidstaat vereiste waarborgen, naar de wederpartij.

Indien deze verzending moet plaatsvinden bij aangetekend schrijven met bericht van ontvangst, weet de aanlegger op korte termijn of de betekening overeenkomstig de verordening geldig heeft plaatsgevonden en de betekening daarmee voltooid is.¹⁴ Hoewel het zeker een gemis is dat er nog geen uniforme regeling van de verzending per post is, zal het bijgevoegde schema duidelijkheid kunnen

Omdat de postverzending in de lidstaten verschillend is geregeld, zijn de nagestreefde eenheid en eenvoud van betekening maar ten dele gerealiseerd

bieden over de voorwaarden die de ontvangende lidstaten stellen aan de verzending en de taal van het processtuk.

Is voor het interne rechtsverkeer de postverzending voor dagvaardingen niet mogelijk, voor verzoekschriften is de kennisgeving per post de voorgeschreven weg. Ook krachtens de verordening is de verzending van het verzoekschrift per post via de griffie als bevoegde verzendende instantie naar de belanghebbende de aangewezen weg (art. 277 Rv). Voor Nederland is de verzending per post van inleidende processtukken naar het buitenland dus geen onbekend fenomeen. Informatie van de griffies geeft aan dat er ook weinig problemen zijn met deze verzending van deze processtukken.¹⁵

TIJDSTIP

Indien art. 56 lid 3 Rv aangevuld wordt met een bepaling dat de betekening of kennisgeving per post door de verzendende instantie bij appel-, cassatie- en verzetdagvaardingen

NOTEN

- 1 HR 17 januari 2003, NJ 2003, 113, m.nt. PV. In *Advocatenblad* 2003-3 p. 123-126 heeft J. de Bie Leuveling Tjeenk aan het arrest aandacht besteed.
- 2 Met uitzondering van Denemarken, waarvoor het Haags Betekeningsverdrag 1965 van toepassing is.
- 3 Dit is in overeenstemming met hetgeen in art. 56 lid 3 Rv wordt vermeld.
- 4 Zeker is dit echter niet ten aanzien van de taalregeling, de (fictieve) datum van betekening en de kostenvergoeding. Omdat bij de Betekeningsverordening een toelichting ontbreekt is daarover nog geen uitsluitel te geven zolang het HvJEG hierover geen uitspraak gedaan heeft. Zo heeft de Commissie wel meegedeeld dat indien een lidstaat geen taalregeling bij art. 14 heeft aangegeven, de taalregeling van art. 8 van overeenkomstige toepassing is: *PbEG C 13/2* van 17 januari 2002.
- 5 De mogelijkheden van betekening langs consulaire of diplomatieke weg blijven bestaan, maar worden hier niet besproken, omdat deze voor de praktijk niet relevant zijn (art. 12 en 13 BetVo).
- 6 Indien alleen gesproken wordt van betekening, impliceert dit kennisgeving. Sommige lidstaten duiden het begrip aan met betekening, andere met kennisgeving.
- 7 Art. 15 lid 1 BetVo bepaalt dat de verordening de bevoegdheid van iedere belanghebbende – bijvoorbeeld de procureur – om op deze wijze te betekenen onverlet laat. Waarschijnlijk betekent dit slechts dat deze wijze van betekening niet hoeft te worden uitgesloten door de lidstaten die deze wijze van betekening kennen.
- 8 Om die reden zal deze wijze van betekening hier buiten beschouwing worden gelaten. In het schema zal worden aangegeven welke lidstaten deze mogelijkheid hebben uitgesloten. Zie ook: *PbEG C 15/4*

dezelfde gevolgen heeft als een betekening conform lid 2, dan zal nog duidelijkheid gegeven moeten worden over het tijdstip van de postale betekening naar intern recht in de zin van art. 9 lid 2 BetVo.¹⁶

De vraag kan namelijk gesteld worden of art. 9 lid 2 BetVo overeenkomstige toepassing kan vinden bij de postale betekening voor wat betreft de vaststelling van de datum van de fictieve betekening. Systematisch gezien lijkt art. 9 BetVo geschreven voor de verzending via de gedecentraliseerde instanties. Echter, nu art. 9 lid 2 BetVo slechts de rechtsituatie van de verzoekende partij regelt, is het verdedigbaar dat het artikel ook voor de postverzending het tijdstip van de 'fictieve' betekening zou kunnen vaststellen. Daarmee zouden de vaststelling van het tijdstip van verzending per post door de deurwaarder en het tijdstip van verzending aan de ontvangende instantie ter verdere betekening eenzelfde functie krijgen en gelijkwaardig zijn.

- van 22 mei 2001.
- 9 Zie de bijlage voor de voorwaarden die de lidstaten aan de post betekening of verzending verbinden.
- 10 Voorgesteld wordt om de voorwaarden van art. 14 BetVo meer uniform te regelen, zoals een begeleidend formulier en gelijksoortige enveloppen waarop zichtbaar is dat het een gerechtelijk stuk betreft, zie: B. Hess, 'Neues deutsches und europäisches Zustellungsrecht', in: *Neue Juristische Wochenschrift* 2002, p. 2423.
- 11 *PbEG C 15/4* van 22 mei 2001.
- 12 Artikel 14 BetVo luidt: 'elke lidstaat is bevoegd de betekening ... aan zich in een andere lidstaat bevindende personen rechtstreeks per post te doen richten'.
- 13 Het adres van de aanlegger hoeft niet altijd bekend te zijn, omdat de dagvaarding of het inleidende processtuk het vermelden van deze adresgegevens niet in alle lidstaten verplicht stelt; zie ook art. 45 Rv. Om ten volle de mogelijkheden van de verordening te kunnen benutten zou ook een verplichting moeten worden opgenomen dat het inleidende processtuk de volledige naam en adresgegevens van de aanlegger vermeldt.
- 14 Van de 14 lidstaten waarvoor de Betekeningsverordening van toepassing is, vindt in 10 lidstaten de kennisgeving via de post plaats en in 4 lidstaten betekening via de deurwaarder. De zekerheid dat de verweerder het stuk per post krijgt – zeker in een lopende procedure – zal dus niet verschillen als het door de ontvangende instantie per post betekend wordt. Engeland, dat alleen betekening per gewone post kent, heeft verklaard dat van de gerechtelijke stukken slechts 1% niet bestelbaar is!
- 15 Ook wordt onder het Haags Betekeningsverdrag vanuit Nederland de postale 'betekening' van dag-

WELKOME AANVULLING

Art. 56 lid 3 Rv bepaalt thans alleen dat tijdig verzet, hoger beroep en cassatie is ingesteld als de deurwaarder tevens een afschrift van de dagvaarding, of een vertaling daarvan als bedoeld in art. 8 BetVo, aan een ontvangende instantie zendt ter betekening aan de betrokkene. Deze verzending ter betekening aan betrokkene ziet momenteel dus slechts op de verzending aan de ontvangende instantie zoals geregeld in art. 56 lid 2 Rv. Om de betekening per post een wettelijke basis te geven zal een aanvulling op art. 56 Rv noodzakelijk zijn. Een wetwijziging van art. 56 lid 3 Rv, in die zin dat de postverzending als bedoeld in art. 14 BetVo dezelfde gevolgen heeft als de verzending door de verzendende instantie aan de ontvangende instantie krachtens lid 2, zou voor de rechtspraak een welkome aanvulling kunnen betekenen. Het woord is aan de wetgever.

- vaardingen ter aanvulling van de betekening via de centrale autoriteit gevolgd. De deurwaarder verstuurt in dat geval het stuk aan de centrale autoriteit en een afschrift van het stuk rechtstreeks per aangetekende post – met bericht van ontvangst – aan de gedaagde. Deze wijze van betekening is voor personen met een bekende woon- of werkelijke verblijfplaats buiten Nederland thans neergelegd in art. 55 lid 1 Rv.
- 16 Verdedigbaar is ook dat vaststelling van dit tijdstip niet noodzakelijk is, omdat art. 56 lid 3 Rv als datum van de 'fictieve' betekening de betekening aan het kantooradres in de vorige instantie neemt.
- 17 Voor de tekst van artikel 14, lid 1, BetVo, zie noot 12.
- 18 Artikel 15 luidt: Deze verordening laat de bevoegdheid van iedere belanghebbende onverlet bij een rechtsgeding de betekening of kennisgeving van gerechtelijke stukken rechtstreeks te doen verrichten door de deurwaarders, ambtenaren of andere bevoegde personen in de aangezochte lidstaat.
- 19 Artikel 8, eerste lid (het tweede lid is niet van belang voor de taalregeling) luidt: De ontvangende instantie deelt degene voor wie het stuk is bestemd mee dat hij kan weigeren het stuk dat betekend of ter kennis moet worden gebracht, in ontvangst te nemen indien het in een andere dan een van de volgende talen is gesteld:
 - a) de officiële taal van de aangezochte lidstaat of, indien er verscheidene officiële talen in de aangezochte lidstaat zijn, de officiële taal of een van de officiële talen van de plaats waar de betekening of kennisgeving moet worden verricht;
 - b) een taal van de lidstaat van verzending die degene voor wie het stuk is bestemd, begrijpt.